



Ryc. 1. Rozmieszczenie stanowisk *Convallaria maialis* L. na Lubelszczyźnie; 1—26 — podokręgi
 Distribution of *Convallaria maialis* L. stations in the Lublin Region; 1—26 — sub-regions

dawskim, w obrębie Zakłęsości Łomaskiej i Podokręgu Białopodlaskiego. Najmniej konwalii rośnie w Kotlinie Sandomierskiej i na Wymiosłości Parczewsko-Włodawskiej.

Zarówno z Polski, jak i z Lubelszczyzny brak jest danych syntetycznych odnoszących się do występowania i zasobów konwalii majowej. Po ostatniej wojnie w pracach geobotanicznych po kilka lub kilkanaście stanowisk podali: Sokołowski (16, 17), Izdebski (3—6), Miłkowska (12), Fijałkowski (1), Kozak (7, 8), Łuczycka, Wawer (11), Wawer (18—20), Krzaczek (9, 10). Łącznie zarejestrowano w różnych pracach ponad 100 stanowisk. Największa ich liczba pochodzi z borów mieszanych *Pino-Quercetum* i z dąbrów świetlistych *Potentillo*

albae-Quercetum (ponad 60). Znacznie mniej stanowisk stwierdzono w grądach zespołu *Tilio-Carpinetum*, a najmniej — wśród borów świeżych *Vaccinio myrtilli-Pinetum* i łągów *Circaeo-Alnetum*.

Najlepsze warunki rozwoju ma konwalia w dąbrowach świetlistych, gdyż wymaga ona podłoża niezbyt zwięzłego w wierzchnich warstwach gleby, a żyzniejszego w dolnych partiach. Zawierać ono może utwory bogate w wapń lub gliniaste. Odczyn w wierzchnich warstwach gleby może być słabo kwaśny, aż do obojętnego ($pH=5,5-7,0$), ale w głębszych warstwach jest zwykle wyższy. Zwarcie konwalii w dąbrowach świetlistych dochodzi często do 50% ogólnego zwarcia runa. Ma to miejsce zwłaszcza w lasach młodych, powstałych z odnowień naturalnych. Po silnym zagęszczeniu koron drzew w ich dojrzałym wieku udział tej rośliny spada do 10% pokrycia i mniej.

Nieco mniej korzystne warunki dla konwalii majowej stwarza bór mieszany. Większe pokrycie uzyskuje ona w miejscach słonecznych o zwarceniu koron drzew nie przekraczających 70%. Stwierdzono to zwłaszcza w okolicach Puław, gdzie starsze drzewostany wydzielają się stopniowo, stwarzając dla konwalii korzystne warunki świetlne.

W borach świeżych (*Vaccinio myrtilli-Pinetum*) udział konwalii jest sporadyczny. Brak jej zupełnie w borach suchych (*Cladonio-Pinetum*), w borach bagiennych (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*), ponadto w zaroślach kserotermicznych (*Peucedano cervariae-Coryletum*) oraz w murawach kserotermicznych. Nie występuje również w siedliskach łągowych i olsowych.

Konwalia nie znosi zarówno gleb stale podtopionych i mokrych, jak i nadmiernie suchych. Najlepiej rośnie na podłożu niezbyt zwięzłym i bogatym w wapń.

Warunki ekologiczne, w jakich konwalia majowa występuje na siedliskach naturalnych, pozwalają na wprowadzenie tego gatunku do upraw. Możliwe staje się podsadzanie jej, zwłaszcza na zręby leśne, do przerzedzonych monokultur sosnowych oraz do uprawy zagonowej. Dzięki temu możliwe jest szerokie rozpowszechnienie konwalii nie tylko do celów leczniczych, ale również ozdobnych. We wszystkich przypadkach sztucznego wprowadzania tej rośliny do upraw należy uwzględnić korzystne dla niej warunki glebowe, a zwłaszcza wilgotnościowe i troficzne — charakterystyczne dla stanowisk naturalnych.

Wprowadzenie na szeroką skalę przedstawionych form uprawy konwalii może być najlepszą gwarancją dla utrzymania dotychczasowych stosunkowo licznych i zasobnych stanowisk tej pięknej i użytecznej rośliny.

PIŚMIENNICTWO

1. Fijałkowski D.: Szata roślinna wawozów okolic Lublina na tle niektórych warunków siedliskowych. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio B 9, 125—215 (1954).
2. Fijałkowski D.: Stosunki geobotaniczne Lubelszczyzny. Lub. Tow. Naukowe, Ossolineum, Wrocław 1972.
3. Izdebski K.: Grądy na Roztoczu Środkowym. Ekol. Pol., seria A 10 (18), 532—584 (1962).
4. Izdebski K.: Olsy i bory mieszane na Roztoczu Środkowym. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio C 18, 327—365 (1963).
5. Izdebski K.: Zbiorowiska leśne na Roztoczu Środkowym. Uogólnienie i uzupełnienie. Acta Soc. Bot. Pol. 33 (2), 350—374 (1963).
6. Izdebski K.: Zbiorowiska leśne na Roztoczu Południowym. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio C 21, 204—246 (1966).
7. Kozak K.: Bory nadleśnictwa Parczew. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio C 21, 314—342 (1966).
8. Kozak K.: Olsy, grądy i bory mieszane nadleśnictwa Parczew. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio C 22, 329—358 (1967).
9. Krzaczek T.: Rośliny lecznicze południowej Lubelszczyzny. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio D 17, 402—419 (1962).
10. Krzaczek T.: Rośliny lecznicze południowo-zachodniej Lubelszczyzny. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio D 24, 117—128 (1969).
11. Łuczycza A., Wawer M.: Zbiorowiska leśne okolic Żyrzyna pod Puławami. Folia Forest. Polon., seria A 23, 95—105 (1978).
12. Miłkowska J.: Zestawienie roślin leczniczych Lubelszczyzny. I. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio D 24, 322—354 (1959).
13. Meusel H., Jäger E., Rauschert S., Weinert E.: Vergleichende Chorologie der zentraleuropäischen Flora. VEB Gustav Fischer Verlag, Jena 1978.
14. Polakowska M.: Leśne rośliny zielarskie. PWRiL, Warszawa 1977.
15. Rumińska A.: Rośliny lecznicze. PWN, Warszawa 1973.
16. Sokołowski A. W.: Zespoły leśne w południowo-wschodniej części Niziny Mazowiecko-Podlaskiej. Monogr. Bot. 16, Warszawa 1963.
17. Sokołowski W.: Fitosocjologiczna charakterystyka zbiorowisk roślinnych nadleśnictwa Józefów k. Biłgoraja. Prace Inst. Badaw. Leśn. (Warszawa) 370, 66—130 (1970).
18. Wawer M.: Zbiorowiska olsowe i łęgowe nadleśnictwa Strzelce k. Hrubieszowa. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio C 32, 142—161 (1977).
19. Wawer M.: Grądy nadleśnictwa Strzelce k. Hrubieszowa. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio C 33, 290—307 (1978).
20. Wawer M., Łuczycza - Popiel A.: Lasy nadleśnictwa Kijowiec w okolicach Białej Podlaskiej. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio C 35, 105—123 (1980).

РЕЗЮМЕ

Представлены результаты исследований по распространению и экологии *Convallaria maialis* L. на Люблинщине. Это европейский вид. До сих пор на Люблинщине выявлено около 800 местобитаний ландыша. Самые богатые и мно-

гочисленные местообитания этого растения (рис. 1) находятся на Люблинской возвышенности, Центральном Розточе и в пределах Любартовской равнины. Довольно часто они выступают в Ленчиньско-Влодавском приозерье, в пределах Ломаской впадины и на территории, входящей в состав Бяльскоподляского подокруга. Меньше всего растет ландышей в Сандожежской котловине и на Парчевско-Влодавской возвышенности.

Наилучшие условия развития ландышей — в ассоциациях *Potentillo albae-Quercetum* и *Pino-Quercetum*, так как произрастают они на субстратах мало-связных в верхних слоях почвы, но плодородных в нижних. Густота ландыша в светлых дубравах (*Potentillo albae-Quercetum*) часто достигает 50% общей плотности травостоя. Значительно меньше местообитаний ландыша отмечено в лесах ассоциации *Tilio-Carpinetum*, меньше всего — ассоциациях *Vaccinio myrtilli-Pinetum* и *Circaeo-Alnetum*. Ландыш не любит как постоянно подтопленных, мокрых почв, так и чрезмерно сухих. Лучше всего он растет на малосвязном, богатом кальцием субстрате.

SUMMARY

The results of studies on the localities and ecology of *Convallaria maiialis* L. in the Lublin Region were presented in the paper. It is a European species. 800 stations of the lily of the valley were found so far in the Lublin Region. The richest and the most numerous stations of this plant (Fig. 1) are upon the Lublin Upland, Central Roztocze and within the Lubartów Plain. They are quite frequent upon the Łęczna-Włodawa Lake District, within the Łomaska Depression as well as upon the area included in Biała Podlaska sub-region. The smallest number of lilies of the valley grows in the Sandomierz Valley and upon the Parczew—Włodawa Height.

The best conditions of development of the lily of the valley are in *Potentillo albae-Quercetum* and *Pino-Quercetum* associations because it requires not too compact subsoil in the surface layers of the soil and more fertile in its lower parts. The compactness of the lily in clear oak wood (*Potentillo albae-Quercetum*) often reaches 50% of total compactness of undergrowth. Considerably less lily stations were observed in forest growing on dry ground and consisting of *Tilio-Carpinetum* association, the least number was found in *Vaccinio myrtilli-Pinetum* and *Circaeo-Alnetum*. The lily of the valley does not tolerate the soils either permanently denudated and wet or excessively dry. It grows best on the subsoil which is not too much compact and rich in calcium.

